

Rachunkowość a controlling

Nr 56

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Rachunkowość a controlling

Redaktor naukowy
Edward Nowak

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2009

Senacka Komisja Wydawnicza
Zdzisław Pisz (przewodniczący)
Andrzej Bąk, Krzysztof Jajuga, Andrzej Matysiak, Waldemar Podgórski,
Mieczysław Przybyła, Aniela Styś, Stanisław Urban

Recenzenci
Ksenia Czubakowska, Maria Hass-Symotiuk, Anna Karmańska,
Teresa Martyniuk, Henryk Ronek, Jan Turyna

Redaktor Wydawnictwa
Dorota Pitulec

Skład i łamanie
Ewa Salagaj

Projekt okładki
Beata Dębska

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2009

ISBN 978-83-7011-975-1
PL ISSN 1899-3192

Spis treści

Słowo wstępne	11
Melania Bąk: Rachunkowość prospektywna jako źródło informacji o czynnikach kreujących wartość firmy	13
Piotr Bednarek: Warunki i zakres współpracy biegłych rewidentów z audytorami wewnętrznymi przy badaniu sprawozdań finansowych w świetle literatury zachodniej	23
Bogusława Bek-Gaik: Praktyczne aspekty controllingu w zarządzaniu podmiotami gospodarczymi na przykładzie spółki X	31
Leszek Borowiec: Budżet zadaniowy jako instrument rachunkowości zarządczej w administracji centralnej	40
Adam Bujak: Charakterystyka decyzji inwestycyjnych dotyczących funkcjonowania systemu informacyjnego rachunkowości	51
Iwona Chomiak-Orsa: Zastosowanie <i>business intelligence</i> w controllingu	58
Anna Cwiąkała-Malys: Wykorzystanie <i>Data Envelopment Analysis</i> (DEA) do badania relacji nakłady–efekty w publicznym szkolnictwie akademickim w Polsce	67
Ryszard Duda: Sprawozdania finansowe zakładu ubezpieczeń. Kontekst informacyjny	83
Alina Dyduch: Wycena zapasów w controllingu	91
Marek Dylewski: Parametryzacja kosztów zadań publicznych w jednostkach samorządu terytorialnego	99
Joanna Dynowska: Ośrodki odpowiedzialności w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego	107
Beata Filipiak: Budżetowanie kosztów zobowiązań dłużnych w jednostkach samorządu terytorialnego – zarys metodyki	117
Justyna Franc-Dąbrowska: Udział i koszt kapitału własnego a wypłaty dywidend w przedsiębiorstwach rolniczych	128
Remigiusz Goldysiak: Koszty personalne w sieci dealerskiej Honda Poland	141
Marcin Jędrzejczyk: Rachunkowość i zarządzanie opcjami walutowymi w warunkach kryzysu gospodarczego	146
Angelika Kaczmarczyk: Koszty działalności operacyjnej w małych i średnich podmiotach gospodarczych	155
Marcin Kaczmarek: Rozwój informatycznych narzędzi zarządzania do budżetowania zadaniowego w jednostkach sektora finansów publicznych	160
Marcin Klinowski: Organizacja systemu gromadzenia i przetwarzania danych w przedsiębiorstwach zarządzanych przez projekty	170

Magdalena Kludacz: Płaszczyzny pomiaru i oceny dokonań szpitala w zrównoważonej karcie wyników	177
Joanna Koczar, Bożena Rudnicka: Wynagrodzenie a struktura kosztów rodzajowych wybranych spółek w okresie dobrej i złej sytuacji gospodarczej	186
Joanna Kogut: Ocena prawidłowości dokonywania wyceny usług medycznych w SP ZOZ	193
Tomasz Kondraszuk: Specyficzne aspekty rachunku kosztów i wyników w rolnictwie	203
Ewa Kornalewicz: Ryzyko niewykrycia a możliwość optymalizacji wielkości próby podczas badania sprawozdań finansowych – na przykładzie testów kontroli wewnętrznej	211
Robert Kowalak: Benchmarking w rachunku kosztów cyklu życia produktu ...	216
Mirosław Kowalczyk: Problemy przedsiębiorstwa a podejście Lean Six Sigma	228
Marcin Kowalewski: <i>Performance Prism</i> jako innowacyjny system pomiaru wyników organizacji	237
Katarzyna Kowalska: Zmiany wybranych problemów w podatku VAT	245
Mieczysław Kowerski: Wpływ czynników makroekonomicznych na decyzje dywidendowe spółek notowanych na giełdzie papierów wartościowych w Warszawie	254
Wojciech Dawid Krzeszowski: Transakcje zabezpieczające z użyciem instrumentów pochodnych a ryzyko z nimi związane	268
Alma Laber-Tomaszewska: Ewidencja analityczna kosztów a potrzeby zarządzania przedsiębiorstwem	275
Tomasz Lis: Dylematy wyceny i prezentacji kosztów i przychodów przy realizacji kontraktów budowlanych	283
Monika Łada: Rachunkowość otwartych ksiąg – koncepcja i zastosowania	291
Marek Masztalerz: Wartość dla klienta w strategicznej rachunkowości zarządczej	299
Aleksandra Martynowicz: Podatek od towarów i usług jako koszt uzyskania przychodów	306
Łukasz Merta, Andrzej Piosik: Związek między rentownością i płynnością finansową na przykładzie spółek branży chemicznej	312
Maria Niepłowicz: Procedura outsourcingu w zakładach opieki zdrowotnej	322
Edward Nowak: Identyfikacja kosztów klienta	331
Piotr Oleksyk: Koszty ryzyka kredytowego banku	339
Ewa Pasieczna: Zjawiska unikania i uchylania się od opodatkowania	347
Przemysław Pietrzak: Rola ekonomicznej wartości dodanej w pomiarze wartości spółki dla akcjonariusza	356

Katarzyna Piotrowska: Koszty prac badawczo-rozwojowych a wynik finansowy	364
Michał Poszwa: Identyfikacja obszarów ryzyka w rachunku podatku dochodowego	372
Krzysztof Prymon: Manipulacje księgowe w zarządzaniu kosztami	380
Mariola Przesdzink-Winnik: Struktura wyniku finansowego w sprawozdawczości międzynarodowej	388
Zofia Sawicka-Kluźniak: Pomiar i zarządzanie płynnością finansową	394
Karol Schneider: Wzajemne relacje rachunkowości zarządczej i rachunkowości kreatywnej	401
Elżbieta Sobów: Aspekty podatkowe wiarygodności przy aporcie przedsiębiorstwa	406
Alfred Szydelko: Rachunek kosztów podatkowych w przedsiębiorstwie	414
Katarzyna Szymczyk-Madej: Organizacja komórki audytu wewnętrznego w przedsiębiorstwie	423
Beata Zaleska: Klasyfikacja i ewidencja kosztów jakości usług medycznych ...	434
Adam Zawadzki: Strukturalizacja procesowa organizacji	442
Joanna Zuchewicz: Istota zasady kontynuacji działalności w kontekście wiarygodności informacji sprawozdawczej jednostki	454

Summaries

Melania Bąk: Prospective accounting as an information source about factors creating the value of a firm	22
Piotr Bednarek: Determinants and scope of relationship between internal and external auditors auditing financial statements. Western countries literature perspective	30
Bogusława Bek-Gaik: Some practical aspects of controlling system in economic subjects management on the example of X enterprise	39
Leszek Borowiec: Performance budgeting as an instrument of the management accounting in central administration	50
Adam Bujak: Characteristics of the investment decisions relating to the operating of the accounting information system	57
Iwona Chomiak-Orsa: Business intelligence implementation in controlling systems	66
Anna Cwiąkała-Malys: Data Envelopment Analysis (DEA) application to study input-output relation in public higher education in Poland.	82
Ryszard Duda: Financial statements in an insurance company. Information context.	90
Alina Dyduch: Assessment of inventories in controlling	98

Marek Dylewski: Parameterization of costs of public tasks in local government units	106
Joanna Dynowska: Responsibility centres in enterprises in Warmia and Mazury voivodeship	116
Beata Filipiak: Budgeting of costs of debt in local government units – the outline of methods	127
Justyna Franc-Dąbrowska: Share and costs of equity capital on dividends paid in agricultural companies	139
Remigiusz Goldysiak: Personal cost in Honda Poland dealer network	145
Marcin Jędrzejczyk: Accounting and managing of hedging transactions in global crisis conditions	154
Angelika Kaczmarczyk: Costs of operational activity in small and medium entities	159
Marcin Kaczmarek: Development of information technology tools in budgeting through goals in the public finance sector units	168
Marcin Klinowski: Organization of collecting and processing of data in enterprises managed through projects	176
Magdalena Kludacz: Perspectives of measurement and assessment of hospitals performance in balanced scorecard	185
Joanna Koczar, Bożena Rudnicka: Salaries and structure of generic costs of selected companies in time of good and bad economic situation	192
Joanna Kogut: Assessment of correctness of cost accounting of medical services in a public health care institution	201
Tomasz Kondraszuk: Specific aspects of cost accounting and results in agriculture	210
Ewa Kornalewicz: Risk of non-detection and the ability to optimize of sample size during an audit of financial statements – based on internal control tests	215
Robert Kowalak: Benchmarking in life cycle costing of a product	227
Mirosław Kowalczyk: Company problems and the Lean Six Sigma approach	236
Marcin Kowalewski: Performance Prism as an innovative performance measurement system of an organization	244
Katarzyna Kowalska: Changes of chosen structural elements of the value added tax	253
Mieczysław Kowerski: Influence of macroeconomic factors on the dividend decisions of companies quoted on the Warsaw Stock Exchange	267
Wojciech Dawid Krzeszowski: Use of derivative securities in hedging transactions and risk connected with them	274
Alma Laber-Tomaszewska: Analytic costs register vs. enterprise managing requirements	282

Tomasz Lis: Dilemmas of evaluation and presentation of costs and incomes during the realization of building contracts	290
Monika Łada: Open book accounting – concept and applications	298
Marek Masztalerz: Value for customer in strategic management accounting ...	305
Aleksandra Martynowicz: VAT as a cost of receiving an income	311
Łukasz Merta, Andrzej Piosik: Relationship between profitability and liquidity of companies operating in chemical sector in Poland	321
Maria Nieplowicz: Project of outsourcing in health care units	330
Edward Nowak: Consumer’s cost identification	338
Piotr Oleksyk: Credit risk costs in the bank	346
Ewa Pasieczna: Occurrences of tax avoidance and tax evasion	355
Przemysław Pietrzak: The meaning of economic added value in the measurement of company value for a shareholder	363
Katarzyna Piotrowska: Costs of research and development works and financial results	371
Michał Poszwa: Identification of risk areas in income tax accounting	379
Krzysztof Prymon: Book manipulations in cost management	387
Mariola Przesdzink-Winnik: Structure of income statement in international financial reporting	393
Zofia Sawicka-Kluźniak: Controlling and management of financial liquidity	400
Karol Schneider: Mutual relations of management accounting and creative accounting	405
Elżbieta Sobów: Tax issues regarding claims in the case of contribution of a company	413
Alfred Szydelko: Tax cost accounting in a company	422
Katarzyna Szymczyk-Madej: Organizing internal audit section in an enterprise	433
Beata Zaleska: Classification and register of costs of health care services value	441
Adam Zawadzki: Process-based structuring of an organisation	453
Joanna Zuchewicz: Functioning continuation concept in the context of a reporting unit information credibility	461

Słowo wstępne

Rachunkowość jest powszechnie uważana za system informacyjny jednostek gospodarczych. Dla controllingu rachunkowość jest również podstawową bazą informacyjną. Rachunkowość ukierunkowana na controlling ma za zadanie informacyjne zabezpieczenie realizacji funkcji zarządzania i zasilenie w informacje poszczególnych jednostek decyzyjnych na poziomie przedsiębiorstwa oraz ośrodków odpowiedzialności.

Znaczenie rachunkowości jako systemu informacyjnego controllingu wynika z zadania rachunkowości, jakim jest pomiar rezultatów działalności jednostki gospodarczej oraz jej ośrodków odpowiedzialności. Rachunkowość dostarcza informacje na potrzeby controllingu w postaci wewnętrznych sprawozdań i raportów sporządzanych nie tylko okresowo, ale także według zasady *ad hoc*. Jakość informacji pochodzących z rachunkowości w dużym stopniu warunkuje skuteczność działań podejmowanych w ramach controllingu.

Problematyce rachunkowości traktowanej jako system informacyjny controllingu jest poświęcony niniejszy zeszyt Prac Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Zawiera on artykuły naukowe, które dotyczą rozlicznych kwestii procesu informacyjnego rachunkowości. Jedna grupa artykułów porusza zagadnienia teoretyczne, które ukazują różne koncepcje, zasady i procedury przetwarzania informacji w systemie rachunkowości. Druga zaś obejmuje artykuły, w których są prezentowane problemy praktycznego prowadzenia rachunkowości ukierunkowanej na controlling w określonych jednostkach gospodarczych oraz instytucjach.

Pragnę wyrazić nadzieję, że niniejszy tom będzie stanowić przyczynek do doskonalenia procesu przetwarzania informacji w systemie rachunkowości mającej pełnić funkcję podstawowej bazy informacyjnej dla controllingu.

Edward Nowak